

TELEGRAFUL ROMÂN.

ăpare Marțea, Joi și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru țara pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu 5 Decembre, 1894.

Despre două lucruri voim să facem de astădată amintire, cari deși în aparență nelucrate, caracterisază ținuta presei magiare și a guvernului față de cestiunea română și în genere față de poporul nostru.

Lucrul cel dintâiu, pe care voim a-l aminti, este ținuta țărilor magiare față de procesul intentat domnișorelor române din Sibiu. Să urzesc procesul, să țină pertractarea la judecatorie, avocatul apărător ține un escelent discurs, în fine aducerea sentinței se amână, publicul român de pretotindenea e scandalizat de intențarea procesului, felicită pe domnișore pentru curajul, barbătesc și purtarea demnă în fața judecătoriei, ăr' foile române și unele din foile streine descriu pe lung acest act caraghios al stăpânirii și-l condamnă după cum merită.

Ce tac însă foile magiare? Pentru ele toate acestea, ce s'au petrecut, nu există. Un singur țăiar scim, că a luat o notiță fagitivă despre afacere „P. Napló”, în colo toate tac tăcerea pes celui. Le este rușine de totă afacerea acesta și nu vor să ajungă la cunoștința publicului magiar. Înțelegem rușinea și generea lor, dar nu înțelegem apucătura, pe care de sigur ele o consideră de „tactică”, căci deși pôte publicul magiar, care cetesce numai unguresce, nu va ști nimic despre noua înțelepciune a politice magiare, dar tréba nu să mărginesc aici și pe lângă totă tăcerea publicistică magiare, lumea are și va avea informațiuni despre proces și-și va forma desigur judecata.

Nu este primul cas, în care presa magiară ia o asemenea atitudine, la totă ridicarea însă acésta apucătură este întimplare.

Constatând acésta, să trecem la al doilea cas, pus la cale de guvern. E vorba detragerea debitului postal al țărilor din străinătate, respective

de oprirea lor de-a pôte intra la noi, „în fericita Ungarie”. Opreliștea guvernului este îndreptată mai cu samă contra țărilor române și sêrbe ce apar în cele două regate vecine cu noi, apoi contra unor foi germâne și cehe din Austria. Și în privința acésta guvernul magiar a mers așa de departe, încât nu credem să mai fie nici un stat în Europa, în care să fie oprite de-a intra din afară atâtea foi, ca la noi, pôte numai Rusia și Turcia. *Par nobile fratrum* — noi cu marele nostru „liberalism” ne înșirăm și în privința acésta cu „demnitate” în șirul acestor state de model — despotice. Astfel, ca să nu mergem mai departe, amintim împrejurarea cunoscută, că de present guvernul magiar abia permite intrarea la două sau trei foi politice din România la noi, — toate celelalte sunt oprite la graniță.

E destul un mic pretecest, bună-óră dacă cutare foie din România să ocupă cu stările dela noi și le supune critice, ea este numai decât prescrișă sub cuvânt că produce la noi agitațiuni. Scopul adevărat însă este, ca să rupă legăturile dintre frații de același sânge și limbă, pe care-i despart Carpații.

Să vede însă, că guvernul magiar nu e îndestul cu rezultatul de până aci în direcțiunea acésta. El a aflat acum un nou pretecest, pe baza căruia să mērgă mai departe cu vecsarea noastră în acest punct.

Foile magiare de Sâmbătă, 15. Decembre curent ne spun, că guvernul a dat de urma unui șiretlic cu privire la foile din România oprite. Asume guvernul a aflat, că foile oprite întră la noi vîrite în plicuri de epistole. Ministrul de interne a făcut atent la acésta împrejurare pē ministrul de comerdii, care lor oficiul de a dat un ordin tuturor rēndurilor de poștă, că dacă sosesc la adresa cuiva o epistolă simplă sau recomandată, despre care, considerând locul unde ea este pusă la poștă, forma

sau adresa, să pôte presupune că conține vre-o foie oprită, să o rețină și să o desfacă în ființa de față a primarului comunei respective și a adresatului. Dacă adresatul citat fiind, nu se va infățoșa, oficiul postal e dator a o retrimete trimițătorului, ăr dacă în plic va fi în adevăr vre-o foie oprită, aceea să va nimici. Totodată ministrul provôcă oficiile postale, ca să procedă cu tact în asemenea casuri.

Așa sună ordinul și cine să mai indoiesce despre aceea, că pe baza lui se vor face cele mai mari abuzuri. Să vede că și ministrul a reflectat la acésta, pentru aceea a aflat de lipsă a face atente oficiile postale, să procedă cu tact. Scim noi însă bine, ce tact au slșbașii magiari când e vorba de noi, o scim din durerosă experiență. Chiar și până acuma să în țimplă ici-colea, că scrisori sosite în plic din România erau nimicite și nu ajungeau nici când la destinația lor. Dar apoi acum! Va fi destul ca împiegatul să constate, că plicul e din România și că adresa e în românesce, ca să presupună, că în el este un țăiar oprit și să-l nimicescă, fără să mai înșciințeze pe adresat, sau în cazul cel mai bun să îl returneze nedescăcut.

Noi mărturisim, că nu scim să vină la noi în plicuri țăiare oprite. De unde a aflat acésta ministrul, nu scim, sau apoi a presupus și el, cum dă voie împiegașilor săi să presupună. În ori-ce cas acésta este o măsură despotică, asemenea măsurilor luate în Rusia, față de frații noștri din Basarabia. Țările magiare își bat joc de aceste și țăiar acum guvernul le calcă urma.

Noi ne ținem de datorință a protesta contra lor, contra unor mēsură despotice, pe cari magiarii se silesc a le acoperi cu vestimentul „liberalismului”.

FOIȚA

Instrucțiunea în China.

În timpul present, când decurge resbel pe mörte și viață între japonezi și chinezi atât de mulți la număr, nu va fi fără interese a ști ceva despre starea instrucțiunii la cești din urmă. Chinezii, de mii de ani jôcă un rol însemnat între poporele din partea ostică a Asiei. Acest rol e a se ascrie de o parte numărului lor, de altă parte culturi lor străvechi. Mongolii, mandjurii, și alte popore s'au supus superiorității culturale a chinezilor. Ceea-ce nu au putut face cu armele, au esoperat chinezii în cultura lor relativ înaintată față de poporele, cu cari au venit în contact. Astăzi chinezii pierdând luptă după luptă în resbelul crâncen cu vîgurosul popor japonez, atențiunea Europei e îndreptată asupra lor. Isolarea completă a poporului chinez, conservatismul în care au trăit mii de ani, servatismul de finit Urmările resbelului vor avea mari influințe asupra vieții, asupra desvoltării ulterioare culturale a chinezilor.

De aceea cunoșterea trecutului lor — în ce privește cu deosebire instrucțiunea — trebue să ne atragă și atențiunea noastră în-cătuva. Vom da deci câte-va notițe după un

tarecat a misionariului svedic G. Morgenroth.

În China instrucțiunea tot nu s'a ocupat până aci cu instrucțiunea poporului, ci acésta a fost o afacere privată. Numai unde și unde s'au ridicat școli pentru copii seraci prin contribuiri benevole.

Pe cetit și scris s'a pus mare pond; de aceea părinții după puțină s'au îngrijit spre a da ocaziunea copiilor lor a se îngruii. Pentru temei însă nu s'a îngrijit și nu se îngrijesc nime ca să se cultive și ele cătuși de puțin. Ele nu sunt destul de demne spre a se bucura de ôreși-care instrucțiune.

Dacă e a se înființa o școlă în vre-un sat, atunci să întrunesc cătuși-va părinți la oaltă, și lucrul principal e: a-și denumi un învățătoriu, cari cred ei că e apt, pentru pruncii lor. În ținuturile mai sêrace lucrul de căpetenie e: cât face plăta învățătorului și conform aceste simbrii își denumesc părinții învățătoriu. Dacă pe baza unui contract s'a putut ajunge la formarea unui salariu de 80—100 fl. să alege ori denumesc un învățător provisor, în cele mai multe ca suri numai pe un an. Pe lângă bani adese se mai dau și naturalii învățătorului d. e. uez, oleu, theă, și tăbac.

Ca învățători la atari școle se aplică foarte adese-ori ômeni fără nici o cualificațiune. Câte odată se aplică ômeni tineri, cari în calitate de învățători practiséză spre

a depune un esamen de stat, ori tineri, cari din o cauză sau alta au părăsit studiul. Nu arare ori se aplică ca învățători nisce perdevară, cari zac întinși comod, și trag opiul lor — pe bancă — pe când scolarii dēnsului se deprind în scriere. Localul de școlă unde există atare e foarte primitiv. Mai adese-ori servește de școlă un loc ținut de sacru din partea părinților, ori vre-un temple idolese mai mic. Mobile de școlă nu affi de loc, ci fie-care scolar la intrare aduce cu sine o masă mică și un scaunel.

Scolarii vin la școlă când se face ziua și șed până la amēși, apoi să departă pe câte-va ôre, și venind de nou șed până sêra.

De orologii ori de clopot la școlă, nici vorbă. Scolarii deci merg și vin unii mai de timpuriu, alții mai târziu. De aceea nici nu pôte avé loc o instruire regulată.

Umblarea la școlă se începe cu 6—8 ani, și totdeauna se alege o țî anumită norocșă, în carea noul scolar își face intrarea în școlă. Scolarii, scolarii, se pensel, o câte ună „Abedar, hârtie, tuș, pensel, și câteva lungă-réță pentru ștergerea tușului, și un vas mic cu apă. Afară de aceea mai duce scolarul pentru învățătoriu: tea și cevași prăjituri, pe cari i-le predă.

Intrând în școlă elevul, după-ce a pre-dat darul adus învățătorului merge la un părete de care stă atârnată o hârtie aurită-

Date istorice relativ la organizarea partidului național.

În „Dreptatea” din 4/16 Decembre publică dl Parteniu Cosma sub titula de mai sus următoarele date privitoare la trecutul politic al nostru, precedate de-o introducere pe cari le reproducem în totă estensiunea lor:

Mulți dintre cei-ce se ocupă ađi cu politica națională a românilor, cred că facerea lumii se datéza dela conferența națională dela 1892, unii o datéza dela cea din 1881, și foarte puținii se par a ști ceva și despre periodul de 20 ani dela 1861—1881, în care românii din Ungaria își croiau politica lor separat de cei din Transilvania.

În conferința din 1881 s'a încheiat pacea de solidaritate între ungureni și transilvăneni pe baza unui program comun și al unui organism, care a făcut posibilă solidaritatea, deși interesele ungurenilor cu ale transilvănenilor nu sunt identice în punctul cel mai delicat, cu punctul 1 al programei. Cel-ce va cerca însă să afle din acte publicate istoricul acelu organism, nu-l va afla, pentru-că procesele verbale ale conferenței din 1881 nu fac amintire de el.

După-cum s'au desvoltat lucrurile, în urma disolvării comitetului central din partea ministrului de interne, și în urma modului cum s'a convocat adunarea, ce s'a ținut aici în Sibiu la 28 Novembre n. trecându-se la ordinea țilei peste normativul observat dela 1881 până la 1893, a căruia esență a fost, ca toate cercurile electorale, în care sunt și români, să fie reprezentate în conferințe prin delegați în număr egal, eu, carele de 10 ani trecuți numai extra muros privesc la acțiunile politice ale partidului național, carele prin urmare pot medita cu sânge rece asupra noului conflict, ce a erupt între „Tribuna”, respective convocătorii adunării din 23 Nov. și

roșie cu inscripțiune: „Spiriului, sântului, și înțeleptului Magistru-Confu-tse”. Înaintea aceste inscripțiuni se închină fie-care scolaru de 3 ori, totdeuna când intră în școlă. Numai după-ce noul scolar a aprins două lumini de cêră și câte-va fășii de hârtie și le-a lăsat să ardă în onorea lui Confutse, ia loc între ceilalți scolarii. Cu acésta a făcut noul scolaru primul pas în cerceala învățătorilor așa numiți: „Cetitori de cărți”. Cu acésta ocaziune fie-care scolaru primesce și un nume nou.

Școle mai nalte să înființéza sau de persoane mai avute private, sau de cătră comune. De învățători în atari școle se aplică numai indiviđi, cari au făcut esamenul de stat. În localul școlei dacă sunt departe de el. Chinezii îndestulindu-se cu puțin, ei sunt mulțumiți dacă au de-asupra un coperiș ca să-i scutescă de tempestăți, și dacă au un bucătariu care să le gătescă thea în fie-care ôră. Fără theă nu pot rămâne. Fiind-că chinezii se însoră de timpuriu, chiar și cu 15 ani, astfel sunt la școlă și mulți capi de familie, femeile lor însă și copii rămân acasă, dacă tatăl frecuentéza școlă.

(Va urma.)

Între dl Al. Mocsonyi, respective „Dreptatea” — mă tem, că organismul inaugurat la 12 Maiu 1881 și-a văcut vécul, și la 28 Novembre a. c. — pôte fără intențiunea convocărilor adunării s'a aședat în mormânt.

Alți ómeni, alte vederi. Generațiunea actuală pôte că și va sci crea un sistem de luptă mai potrivit temperamentului și vederilor sale. Mai bun va fi decât cel de până aci? — urma va alege.

Eu nu criminez contra nici unei direcțiuni politice, dacă aceea este eflucul convingerei mature a celor cari o inaugurează și a celor cari o susțin, pentru-că în politică nime nu este infalibil. Cel-ce va sci exploata mai bine situațiunea dată și va produce rezultate mai bune pentru toți, acela este mai bun politic.

Cred însă, că ori-cât de rău se pară în ochii aceluia, cari l'au abandonat — organismul creat în 1881, el totuși a servit drept cadre unui period al luptelor noastre naționale, peste cari istoricul nepreocupat nu va puté trece simplu la ordinea țilei, deci trebuie să-i punem la dispoziție tóte elementele unei judecări drepte.

Sunt încă mulți în viață din aceia, cari au inițiat acel organism, cari știu pentru ce s'a creat așa precum s'a creat? și pentru ce n'au ramas pe lângă sistemul de mai înainte? Cred că nici unul din ei nu se sfiesce a primi răspunderea, ce-i încumbe pentru faptele sale, cei mai mulți însă nu cunosc anteactele.

Deci ca unul, carele bun rău cum a fost acel organism, am contribuit în mod esențial la crearea și realizarea lui, cred că nu greșesc, dacă acum, când după părerea mea el este al istoriei, fac puțină lumină asupra istoricului lui.

Vă pun la dispoziție unele însemnări cari la timpul său le-am aruncat pe hârtie pentru mine numai, cari însă astăzi pôte că au și vr'o însemnătate istorică. Ță-le:

„Insemnări“

referitoare la conferința de caracter privat a unor inteligenți români, ținută la 17, 18 și 19 Octobrie 1880 în Sibiu.

I.

După închierea adunării generale a „Asociațiunii transilv. pentru literatura rom. și cultura poporului român”, Luni, la 9 August 1880 s'era, și Marți la 10 August înainte de amăzi, la inițiativa lui George Pop proprietar și deputat distal din Băsesci în Selagiu, s'a ținut o convorbire în casa lui Dr. Ioan Rațiu avocat în Turda, la care au participat afară de dnul casei: Iacob Bologa, consilier aulic în pens.; Georgiu Barițiu; Visarion Roman și subscribul din Sibiu; și George Pop din Băsesci.

Obiectul consultării a fost: deplorabila stare politică a românilor din Austro-Ungaria, cauzele ei și aflarea remediilor pentru vindecarea acestui rău.

După o consultare matură s'a luat în unanimitate concludul ca:

să se conchieme o conferință din un număr restrins al inteligenței române din tóte părțile locuite de români, care să se consulte asupra unui program, ce ar fi să se subșternă unei adunări generale electorale, convocând la timpul și locul care-l va defige ea.

Terminul acestei conferințe s'a ficat pe timpul congresului național-bisericesc, care se presupune că va fi convocat pe 1/13 Octobrie a. c., ér' locul — Sibiu.

Atât terminul cât și locul s'a combinat din acel motiv, că se presupunea, că din părțile mai îndepărtate se vor alege pentru congres bărbații cei mai valoroși, cari pentru congres negreșit vor veni la Sibiu, și prin asta vor fi scutiți de spesele de călătorie, cari pentru unii pot servi

drept motiv de absentare dela o conferință națională în loc îndepărtat, carea nu promite nici un prospect de favoruri ci din contră, persecuțiuni.

„Pe basa acestei combinațiuni s'au designat și persoanele, cari să fie invitate la cea conferință, și anume: 1. Alesandru Mocsonyi din Budapesta, 2. Vincentiu Babeș, Budapesta, 3. Paul Rotariu, Timișóra, 4. Coriolan Bredicean, Lugosiu 5. I Popoviciu-Desseanu Arad, 6. E. B. Stancu, Arad, 7. Gener. Tr. Doda, Caransebeș, 8. Niculae Zigre, Oradea-mare, 9. Petru Mihali, Sighetul-Marmației 10. Al. Frențiu, Sătmar, 11. Andr. Medanu, Șomcuta-mare, 12. Georgiu Pop, Băsești, 13. Sig. Borlea, Baia de Criș, 14. Avr. Tincu, Orăștie, 15. Ales. Filip, Abrud, 16. Dr. I. Rațiu, Turda, 17. Iul. Coroian, Cluș, 18. Gavr. Manu, Deșiu, 19. Dan. Lica, Bistrița, 20. Patr. Barbu, S-Reghin, 21. Dr. Aurel Mureșan, Brașov, 22. Nic. Popea, archimandrit, 23. George Barițiu, 24. Niculae Cristea 25. Eliă Măcellariu, 26. Vis. Roman, 27. Partenie Cosma din Sibiu, 28. Ioan Roman, Făgăraș, 29. Dr. Ioan Nichita, Zelau.

Cu convocarea membrilor s'au încredințat G. Barițiu și P. Cosma, ér' până atunci s'a decis a se ținea lucrul în secret.

Congresul nu s'a convocat, dar' stare pozitivă despre neconvocarea lui nu a fost până-ce a apărut cerculariul metropolitan în „Telegraful Român“ dela 5 Octobrie, deci noi, membrii încredințați cu convocarea conferinței eram în perplexitate: să convocăm conferința în tótna acesta, sau ba! și în fine ne-am decis să o convocăm pe 17 și 18 Octobrie, adecă pe timpul când era să se țină aici adunarea generală a „Fondului de teatru român“.

„Astfel s'au aspedat convocările abia la 8 Octobrie și în țilele următoare până la 10 Octobrie. Literile convocătoare compuse de G. Barițiu se alătură în orig. sub nrul 1.

Textul acestora este următoriu:

„Având subscriții în deeursul acestui an ocaziunii mai dese de a conversa în diverse ținuturi cu bărbați de frunte ai națiunii noastre, asupra impregiurărilor în care se află ea în epoca de față, ne căștigăram convingețiunea, că toți simt o necesitate imperioasă de a conveni cât mai curând la un loc anumit, cu scop de a ne consulta și a lua unele deciziuni salutare pentru viitoriul națiunii noastre, câtă se află în Ungaria și Transilvania“.

„O convenire comună din ambele țări a bărbaților nostri de inteligența superioară nu ar fi mai mult, decât o înnoire a conferințelor din anii 1849, 1850, 1860 și 1861 și pôte că astădată cu rezultate mult mai salutare pecăt au fost cele de mai nainte“.

„Se apropie un nou period electoral pentru dieta Ungariei. De nu ar mai fi și alte rațiuni grave și interese vitale, care ne impun necesitatea unei conferințe, acesta singură ar fi prea de ajuns ca cineva să ia asupra-și misiunea de a o convoca“.

„Acesta misiune ni s'a impus nouă înainte cu 2 luni de câtră câți-va bărbați eminenți ai națiunii noastre, însă cu acea restricțiune, ca conferința la care ne permitem a Vă invita prin acesta pe D-Vóstră pe țilele de 17/5 și 18/6 Octobrie a. c. să aibă caracter privat, în care după elaborarea unui program clar să se iee năsură dacă așa se va afla cu cale, pentru convocarea la un termin anumit a unei conferințe generale, publice, din ambele țări, cum și de formarea cluburilor electorale în tóte colegiele, în eari să află alegători de naționalitate românescă, acestea nesmintit pentru ambele casuri: de intrare în acțiune, sau de perseverare în rezistență pasivă.“

„Numărul domnilor, pe cari ne luăm voie a-i ruga, ca să nu își pregete a osteni la Sibiu pe țilele sus arătate, va fi cel mult de treideci înși din ambele țări“.

„Din cauza, că pe aceleași țile este convocată și adunarea generală a societății fondului de teatru, órele conferinței noastre electorale generale se vor ficca după impregiurări“.

„Pe lângă espreșiunea dorinței noastre terbiți, ca să binevoii a veni în ajutoriu și cu propuneri pozitive, suntem și rămânem“

cu perfectă stimă și respect

Sibiu, în 8 Octobrie 1880.

P. Cosma m. p. G. Barițiu m. p.

(Va urma).

Revista politică.

Cu ocaziunea desbaterii mesagiului de tron în camera română a venit în discuție și cestiunea națională și respective cestiunea românilor ardeleni. Deputații din opoziție C. I. Stoicescu și Delavrancea au acusat guvernul, că nu devóltă mai mare energie în favorul deslegării acestei cestiuni. Lor le-a răspuns deputatul guvernamental Arion, dar mai cu semă deputatul și primariul Bucureștilor, dl Filipescu, care a ținut o lungă și însemnată vorbire. Ță cum încheie densusul discursul:

„Dl Sturdza propunea odinioră intervențiunea; când a vedut, că propunerea în este imposibilă, s'a mulțămit să cêră guvernului rolul de samsar cinstit. Dar samsaricelul presupune un mandat, și d-vóstre vi s'a detras mandatul, pentru-că românii de peste munți nu vor să audă de concesionile, pe cari e dispus dl Sturdza să le facă, cum e renunțarea la autonomia Transilvaniei, și altele.“

„Liberalii au mers cu sistemul lor de a ne bănuși, până să ne acuse, că ni-am format un partid în Transilvania, când în realitate, persoanele din acest partid sunt tocmai cei, cari aprobă mai mult concesionile d-lui Sturdza. Noi n'avem în Transilvania nici un partid, nici partizani, toți ne sunt de-opotrivă simpatici.“

„Să părăsim, domnilor, în cestiunea națională frasele sentimentale și demonstrațiunile, și să căutăm soluțiunea practică. Eu nu cer guvernului nici o satisfacțiune, pentru-că am încredere întrênsul. Nu cer nici vre o soluțiune imediată, ci cer ca să fim gata în tot momentul în această cestiune. Cestiunea națională este dintre acelea, la caritrebue să cugetăm totdeauna, dar despre care nu trebue să vorbim nici odată“.

A răspuns și dl ministru de externe Lahovari făcând o declarație în ce privește atitudinea guvernului.

* * *

În 13 l. c. n. comisiunea parlamentului german a respins, cu 9 voturi eontra 4, cererea de urmărire în contra lui Liebknecht.

Ea a respins de asemenea propunerea conservatorilor, care tinde la sporierea puterilor disciplinare ale președintelui parlamentului. Comisiunea a declarat, că această propunere trece peste puterile sale.

Parlamentul a continuat apoi discuția bugetului.

Boetticher aprobă, în numele naționalilor-liberali, discursul călduros al prințului de Hohenlohe în privința politice coloniale, combate socialismul și anarchismul; Țice că acei cari iubesc patria trebue să sprijinescă guvernul, care va lua direcțiunea partidelor pentru a apêra interesele statului.

D. Payer Țice, că partidul poporului desaprobă incidentul, care a provocat cererea de urmăriri a procurorului și care nu este de natură a întări încrederea.

Partidul cere ca guvernul să retragă proiectele de impozite și proiectul privitor la resvrătirile revoluționare, să presinte un program regulat și să realizeze economii eficace.

D. Zimmerman aprobă discursul cancelarului; el se declară în favoarea politice coloniale și întăriri marinei, dar respinge impozitul tutunului.

* * *

În ședința sa din 13 l. c sobrania a decis punerea sub acasă a fostului omnipotent Stambulov. În comisiunea investigătoare sunt aleși: Dr. Zancev, Dr. Popov, Mihailovshi și Dr. Welef.

„Svoboda“ aduce o declarațiune probabil inspirată de Stambulov, în care se Țice, că partași ai delictelor anticonstituționale, pentru cari sobrania vrea să tragă pe Stambulov în cercetare, sunt și ministrii Stoilov și Nacevici, cari ca membri ai cabinetului Stambulov au propus introducerea censurei anticonstituționale. Majoritatea consiliului de ministri a și acceptat apoi acesta propunere. Dacă deci pentru acest fapt Stambulov e tras în cercetare, alături de dinsel ar trebui să stee pe banca acușăților și Stoilov și Nacevici.

În ședința din 14 l. c. a parlamentului austriac s'au început desbaterile asupra bugetului provisoriu. Ocaziunea acesta s'a folosit din partea diferitelor partiduri pentru stabilirea punctului lor de vedere față de coalitiune. Începutul l'au făcut celii tineri, dintre cari deputatul Dr. Kramarz a vorbit despre starea excepțională, în care se află Praga și a criticat aspru ținuta locofitoriului, contelui Thun.

Reforma legii electorale n'a dat în subcomitetul ales cu nici un pas înainte. Și aci ca și alt undeva au eșit la suprafață divergentele păreri ale singuraticilor reprezentanți. Guvernul n'a luat nici în sub comitet nici un fel de poziție. De almintreni se asigură că tonul desbaterilor ar fi fost foarte preventiv.

La situațiune.

Situațiunea internă este foarte încurcată. Se astepta, ca cu ocaziunea alegerei păzitoriului cerónei, care se întâmplă ađi, Maj. Sa să vină la Budapesta și cu ocaziunea acesta să se mai limpedescă situațiunea.

Știrile din Budapesta susțin însă, că Maj. Sa nu vine, ci că ministrul Wekerle va merge la finea acestei săptămâni la Viena, unde va face Maj. Sale un raport despre situație. Foile din Budapesta constată gravitatea crisei, deorece coróna n'ar mai avé încredere în actualul guvern, și e numai cestiune de timp demisionarea lui Wekerle. După combinațiunile de până acum Bánffy ar fi designat cu formarea noului cabinet, în care nu vor avé loc ministrii Wekerle, Szilágyi și Hieronymi.

„Bud. Hirl.“ de Sâmbătă are următoarele informațiuni, drept răspuns la întrebarea, ce și-o pun politicianii, că pentru ce se duce Wekerle?

Chiar și în în cercurile politice bine inițiate se vorbesce cu nedumerire, că pentru ce óre trebue să-și înainteze premierul Wekerle dimisiunea sa și a întregului cabinet tocmai acuma, când a secerat cel mai mare succes cu privilegiul sancționării celor trei proiecte de lege, tocmai acuma, când partizanii lui sunt în stare al sprigini pe calea apucată fără nici o rezervă, tocmai acuma, când i-s'a votat indemnul cu o majoritate zdrobitoare de 115 voturi, tocmai acuma, când din partea orașelor, corporațiunilor și a singuraticilor se aprobă procedura premierului serbătorindu-l prin conducte de facile.

Și cu tóte acestea după informațiunile sigure, ce le avem, — ministrul președinte Alesandru Wekerle — după ce va trece legea de indemnitate și prin casa magnăților, în săptămâna viitoare își va înainta dimisiunea sa și a întregului cabinet — de cumva nu se va ivi vre-un eveniment cu totul neașteptat.

Dar óre pentru ce să-și înainteze totuși dimisia Wekerle?

Foile în genere și în special, cele guvernamentale afirmă, că cauza demisionării e Kalnoky. E neindoios, că planul contelui Kalnoky e de a forma în Ungaria un cabinet conservativ chiar și cu ajutorul na-

ționalităților, afară de aceea nu mai este nici un secret împrejurară, că respingerea rece, de care a fost împărțită în primăvară banul Khuen-Hedevary a fost îndreptată în prima linie persoanei ministrului de externe, care nu și-a uitat nici acum de afrontul primit.

Și cu toate acestea nici acesta nu se poate lua de cauza principală a dimisionării cabinetului, ci cauza principală este, că Dr. Alesandru Wekerle pe lângă acesta a mai trebuit să aștepte, că încrederea coronei a slăbit față de cabinetul, al cărui șef e el. Și e naturală convingerea premierului, că fără această încredere a coronei nici el și nici alt bărbat de stat nu poate governa în Ungaria.

Despre această slăbire a încrederii coronei n'a avut cunoștință directă ministrul-șef, nici direct de la regele, nici din cele auzite în Viena, dar nici prin împrejurarea, că cele 3 trei proiecte bisericesci au fost așa de târziu sancționate, — ci s'a convins despre acest lucru tot pe altă cale.

Și adică:

Înainte cu câteva săptămâni de sancționarea celor trei proiecte de legi bisericesci S z l á v y I o z s e f președintele casei magnaților a primit o epistolă de la P á p a y I s t v á n șeful cancelariei de cabinet a regelui, prin care epistolă între altele i se pune lui S z l á v y întrebarea: că ore într-o săptămână să altera soarta casei magnaților, dacă acesta ar pune la ordine așeliberă tractarea celor două proiecte de lege încă nepermise, cu toate că cele trei proiecte încă nu au primit sancționarea prea înaltă?

Că cine a fost inspiratorul acelei epistole: regele direct, sau ministrul de externe, aceea de așa-dată nu știm; după cum nu voim să scim nici aceea, că dacă cele 2 proiecte de legi ar fi căzut în casa de sus, ore sancționarea celorlalte 3 proiecte s'ar fi întâmplat sau ba?

S z l á v y J ó z s e f, președintele casei magnaților, când a citit acea epistolă a rămas frapat și fără să se consulte cu cine-va a ținut-o câtă-va vreme la dânsul; în fine înainte de a da răspuns lui P á p a y, a arătat aceea epistolă ministrului-șef.

Wekerle n'a mai negat, că acesta schimbare de epistole se face fără cetirea lui și că ingerința acesta în politica cabinetului se întimplă cu încungiuțarea șefului guvernului. Deducerea naturală a acestui procedeu e fără îndoială neîncrederea coronei.

După acest incident S z l á v y a trimis răspunsul lui P á p a y, care de sigur a conștinat cu espunerile ministrului-șef, cu ale contelui Andrassy și ale baronului Fejervary făcute înaintea coronei în urma cărora a urmat apoi sancționarea celor 3 proiecte de legi și înaintarea în dietă a proiectului de indemnitate.

Dela era constituțională încôce numai o singură dată s'a întâmplat — în anii primi — ca să fie persoana ministrului-șef înconjura: pe vremea când era contele Iuliu Andrassy ministru-șef, care însă la momentul și-a și dat demisia, dar el numai decât însă și a primit satisfacțiune.

Și de astă-dă, nu-i vorba, se va înainta demisiunea cabinetului, după-ce va fi primită legea de indemnitate și de casa magnaților, și poate-că singura satisfacțiune va fi acum că regele va primi demisiunea cabinetului, exprimându-și preafinalta sa grațitudine.

La aceste informațiuni „Bud. Hirl.“ adaugă, că termenul dimisionării se pare a nu fi fixat, ér că cercurile guvernamentale fac totul, pentru a menține cabinetul.

Informațiunile de mai sus din „B. H.“ sunt desmintite în „Nemzet“. Ele însă au apărut și în câteva foi guverniale din provincie, și după cum constată „Bud. Hirl.“ aceste le-au primit din unul și același izvor, din izvor guvernamental.

Acăsta este o tactică miserabilă, dice „Bud. Hirl.“ a pune în circulație sciri senzaționale în foi provinciale din partea guvernamentală și dacă tot aceste informațiuni apar în foi din Buda, tot din parte semioficioasă se desmint.

Procesul domnișoarelor.

Discursul apărătorului Dr. Amos Frâncu.

(Încheiere.)

Acăsta afirmare din urmă este hotărât greșită, pentru-că colorile României în forma lor actuală s'au primit la unirea principatelor din 1859, când din colorile albastru și galben ale Munteniei și din colorile albastru și roșu ale Moldovei s'a format tricolorul albastru-galben-roșu. Pe când colorile Ardélului se compun în ordine inversă roșu-galben-albastru. Din toate acestea cer să se constate, că colorile purtate de domnișoarele acuzate nu sunt colorile străine și astfel nu pot se cădea sub nici o represiune. Și încă cu atât mai virtos, că poporul român în decursul vécurilor a folosit neîmpedat aceste colorile, colorile sale naționale. Drept exemplu mă pot provoca la un cas din anul 1876, când Maiestatea Sa a vizitat preagrațios ținuturile noastre. Maiestatea Sa a fost primit în Sibiu de un banderiu, în fruntea căruia a fâlfâit stindardul tricolor, și întreg orașul a fost înfrunșat cu stindarde din acest tricolor. Ministrul Trefort Agoston în călătoria sa prin Ardél a fost însoțit deasemeni de o suită de onore în frunte cu stindardul național român. Acest exemplu din urmă numai pentru aceea l'am amintit, pentru-că despre Trefort nici invidia nu poate afirma, că ar fi manifestat sau ar fi nutrit simpatii față cu românii și față cu viața și manifestarea națională română, și cu toate acestea n'a avut nimic de excepționat în contra tricolorului național român. În urmă mă provoc și la împregiurarea că Escelența Sa metropolitanul Miron Romanul, la toate ocașiunile festive a arborat stindardul românesc și judele cercual, care are cunoștință despre acăsta, n'a făcut nici când nici o excepționare în contra acestuia.

După ce viața de toate zilele arată, că colorile acestea pot se fie folosite neconturbat, și nici dispozițiunile legii nu opresc folosirea lor, numai un lucru vreau să mai accentuez, că adică capitala Ungariei, precum și comitatul Albei-inferioare folosesc tricolorul românesc, tot asemenea tricolorul românesc este insigniile kulturegyet-ului transilvănian, prin urmare nu sunt colorile oprite. Dar pe de altă parte o oprește de asemenea natură ar fi o dispozițiune injustă și asta prin nimic nu se poate demonstra mai bine decât cu aceea, că prin o asemenea oprește ar suferi egala îndreptățire a naționalităților precum și principiul: „quod unius justum, altero aequum“. Dacă compatrioților nostri sași le este permisă purtarea nevătămată a tricolorului lor național, ar fi cea mai vedită negare a egalei îndreptățiri oprirea românilor de la acest drept a lor. Acăsta însă nu s'a enunțat nici-odată și nici nu se poate enunța, pentru că §-ul 5 din art. de lege 7: 1848 este pentru susținerea nealterată a tuturor drepturilor și privilegiilor favorabile egalei îndreptățiri. În acest enunțământ se cuprinde și cinstirea și conservarea colorilor Ardélului. Din toate acestea, onorata judecătorie se poate convinge pe deplin, că tricolorul național român nu este nici străin în țara acăsta și nici nu însămnă tendență contrare statului. Colorile acestea au stat totdeauna în serviciul onorei și al datorinței, ér flamura cu colorile acestea fâlfâia mândru, și cu biruința a cutrierat câmpurile de luptă din Europa, răsboind pentru patrie și Tron. Istoria întrăgă a românilor dovedește, că nici când nu și-au ridicat brațul și nu luptat contra întregității ori a constituției acestei patrii și că în lupte de acestea colorile României nici când nu s'au vădut. Onod, Debreczen, Világos nu sunt lozince istorice ale românilor și colorile poporului român au fost și sunt espresia sentimentului dinastic și constituțional, prin urmare nici oprite nu pot fi, nici nu se pot numi străine. Ér cei care o afirmă acăsta, stau în serviciul utopiei de unificăție de rasă, care și-a pus de țință nivelarea tuturor sentimentelor de naționalitate și dacă trebuința o cere, surprimarea lor prin forță și violență. Un judecător independent dintr-o țară liberă nu poate însă să aprôbe și să steie în serviciul utopiei, contrare constituției, care nimicesce simțul de drept al omului. Din acest motiv cred, că dl judecător nu va primi de basă a acusei spiritul manifestat în arătarea gen-

darmilor, care a smuls din sanctuarul familiei dame tinere și le a adus pe banca acusaților, pentru că și-a manifestat simțul lor național român prin purtarea mândrului nostru tricolor. Acestui spirit intolerant înzăda i-a dîs Széchenyi: „Să nu-i siliți prin foc și sabie, ci să-i primiți între șanțurile constituției ca și ei să ne primescă pe noi“.

Acest spirit rușinos însă nu va pute să învingă în sanctuarul justiției, pentru că nu poate uita nimeni că în aceste colorile purtate de acuzatele dșore, sunt cuprinse totă amintirea trecutului, dorința prezentului, speranța viitorului, sunt cuprinse tînguirile durerii, rugămîntea nădăjduirii, puterea istoriei și credința într-un viitor de aur. Sunt cuprinse sentimente, pe care judecătoria nu poate să le urmărească, pe care puterea nu le poate birui, căci nu poate să biruască și n'are putere asupra inimilor.

Din toate acestea apare evident și se va pute convinge și dl judecător, că substratul obiectiv circumscris în § 36 din codul penal lipsese cu desăvîșire, dar lipsese în același timp și substratul subiectiv, pentru că intențiunea n'a fost îndreptată la altceva decât la manifestarea sentimentului național.

Nu cer grație, dar cer judecată dreptă.

Noutăți.

Patriarhatul sêrbesc. Fôia oficială sêrbescă „Srpski Sion“ desminte scirile, că patriarhatul sêrbesc s'ar muta în Budapesta. Numita fôie dice, că noul palat se zidesce pentru a fi reședința episcopului sêrbesc de „Szent-Endre“, care va locui în Budapesta.

Advocat nou. Dl Dr. Zosim Chirtop face cunoscut, că și-a deschis cancelaria advocațială în Câmpești.

Procesul „Zastavei“. În procesul „Zastavei“ pertractat în 17 Dec. n. la Seghedin acusatul a fost pedepsit la 1 an și 6 luni temniță-ordinară și 500 fl. din cauțiunea fôiei. Acusatul a fost îndată deținut.

Ordinul ministrului de comerțiu, despre care scriem în prim-articolul nostru de ași, i și i a re deja urmările, ce le amintim noi. Din Abrud primim la încheierea fôiei scirea, că dlui adv. Dr. V. Fodor sosindu-i o scrisoare din București, a fost citat la postă și provocat să desfacă plicul în prezența șefului și a căpitanului orașenesc, ceea ce dânsul a refuzat, pretinșend a i se preda scrisoarea intactă. Șeful însă în sensul ordinului min. a dîs, că o va trimite îndărăpt la București. — Asemenea citație a primit și părintele Sima din Cârpeniș, dar dânsul nu s'a prezentat la postă.

Trăim în timpul cabinetului negru.

Înbileu. Din incidentul, că la 31 Decembrie n. a. e. se împlinesc 25 ani, de când apare fôia „Transilvania“, organul „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, comitetul central a luat decisiunea, ca la 1 Ianuarie n. 1895, când intră în anul 26 al vieții sale, fôia „Transilvania“ să apară într-un număr festiv, jubilar, pentru care scop sunt recercați toți acei domni în viață, cari în acest period au publicat în colonele ei câte una sau mai multe lucrări de sciință sau literatură, ca să și deie concursul și la acest număr iubilar.

Magiarismul în pericol! Diariului „Hazánk“ i-se scrie din Giula, că în ședința congregațiunii comitatului Bichiș deputatul dietal Haviár Dániel a interelat pe inspectorul de școle, că până când mai are încă de gând să suferă inscripția „Școla română“ pe frontul unei școle aici în capitala comitatului? Vine apoi membrul în congregație Zsilinszky și mai spune și el, că în școla acăsta propunerea limbei magiare e miserabilă; dar și Ladies mai adaugă, că în școla aceea se propagă tendența în contra națiunii și că el cu urechile lui a auzit, cum un incarnat român a oprit în stradă pe copii dela numita școlă și i-a făcut atenți să nu salute în barbara limbă magiară! Spiritele deveniseră foarte aprinse; însuși inspectorul de școle Bánhegyi István numai cu mare greutate le putu încâtva potoli: „Nu

e pericol, — dîse el, — copii valachi și pe uliță învață unguresce“. Nô, nô!

Urmările silei. În foile străine cötăm unele sciri prea caracteristice, cari arată în mod limpede urmările silei: În comuna Weidenthal din Severin, este mare neîndestulirea germanilor rom.-cat. pentru-că episcopul rom.-cat. al Timisórei li-a octroat de paroch pe un preot, pe care nu-l pot suferi pentru viața sa privată. Se dice, că germanii aceia au insinuat șirea lor din biserica rom.-cat. și trecerea lor la biserica gr.-or. — O altă și mai mare nemulțămire a cuprins și pe germanii rom.-cat. din comuna Haulikfalva, din cauză că același episcop la cererea unora a dîpsus, ca în biserică să se țină în fie-care a doua Duminecă predică în limba magiară. Germanii nici-decum nu vreau să suferă așa ceva pentru-că de abia 2% dintre ei pricep ceva din limba magiară.

Și femeile au vot, dar nu la noi tocmai, ci în Anglia. În camera deputaților din Londra încă în 5 Martie n. s'a fost primit un proiect de lege, în sensul căruia fie-care femeie engleză măritată, are drept de votisare la alegerea de membri pentru comitetele parochiale. Acăsta lege tocmai acum a intrat în vîgore. Printr'însa au primit în Anglia cam 1 milion de femei dreptul de votisare, dar de-ocamdaă numai în afaceri bisericesci. Se crede însă, că nu peste mult ele vor pute să și valideze votul și în cestiuni politice.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român“.

Orăștie, la 25 Septembrie 1894.

Escelența Sa I. P. S. domn archiep. și metropolit Miron Romanul prin decretul său din 9 Nov. v. a. c. a binevoit a încredința conducerea și administrarea în mod provisoriu a vacantului tract protopresb. al Orăștiei, precum și administrarea parochiei centrale On. Domn protopresb. al Albei Iuliei N. Ivan.

Pe basa acestui decret, părintele protopresb. N. Ivan, după ce mai înainte a încunoscințat pe comitetul nostru par. despre toate acestea, precum și despre aceea, că primesce cu plăcere acăsta sarcină și că Joi în 17 Nov. v. se va presenta la fața locului spre a lua în primire agendele oficiului parochial și protopresb., la numita și s'a și prezentat.

La sosirea sa în gara Orăștiei cu trenul de după amiazi au fost întimpinat de epitr. I a bis. și de notariul comit. nostru par., ca reprezentanții oficiosi al acestuia, precum și de on. dni Dr. Silviu Moldovan și Aurel P. Barcian, și alții.

În oraș și anume la școla cap. gr. or. din Orăștie, a fost întimpinat de cătră aprôpe întreg comit. par. în frunte cu stimatul domn Dr. I. Mihu.

După primirea acăsta și după salutările reciproce, membrii comit. par. împreună cu Prea onorat Dmn protopresb. Nicolau Ivan s'a retras în una din salele de învățământ a școlei noastre spre a ținea ședința, la care anume au fost convocați de mai înainte.

Acți președintele comit. par. Dr. Ion Mihu, după ce dechiară ședința de deschisă și după ce notariul comit. par. cetește cerculariul Consistorial referilor la denumirea părintelui protopresb. al Albei Iuliei Nicolau Ivan de administrator provisor al tractului Orăștiei, prin cuvinte calde și alese dă espresiuie bucuriei sale pentru denumirea persoanei despre cari și-a căștigat convingere, că are și voe și pricepere de lucru și invită comit. par. ér acesta și din partea sa ia cu însufletire act despre acăsta instituire de administrator, a părintelui protopresb. Nic. Ivan și între strigăte de „Să trăiescă“ l'a bineventat.

La toate aceste ne așteptate răspunde părintele protopresb. N. Ivan cam mișcat, dar prin cuvinte bine cumpănite, și mulțămesc onorat. comit. par. pentru acăsta primire, pro-

mite totodată, că își va împlini cu totă abnegația noua sarcină ce și-o ia asupra-și și cere, ca membrii comit. par. să-i fie întru toată mână de ajutor.

În zilele următoare urmădă apoi predarea și primirea agendelor par. centrale și tractuale.

Duminecă în 29 Novembre c. a servit părintele administ. în bis. unde la sfârșitul serviciului D-ăesc, prin elocuența-i obicinuită a rostit o cuvântare în adevăr atingătoare de inimi.

Momentele mai însemnate din această cuvântare sunt însușirile ce pretinde D-sa să caracterizeze pe fie care român fără deosebire; însușiri fără de cari națiunea română, poporul român este pierdut, însușiri pe cari decât le are și le practică fie care român putem să ne înălțăm și noi acolo, unde au stat odinioară strămoșii nostri.

C. B.

**PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ
Țera noastră.**

Descriere populară a Ardealului de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Intorcându-ne privirea dela aceste ziduri, încunjurate de verdură de tufiș și pă-

sure, ne vom delecta în una din cele mai încântătoare priveliști ale frumoasei noastre țeri. Spre miazăzi în depărtare până la colosul de stâncă Vulcan al Munților-Apuseni, ni se înfașează munții și delurile Zarandului, cu bășagurile lor bogate; între ele se nalță Haităul, la pôlele cărui este așezat Săcărâmbul, în o poziție poetică între stânci, pe vârful cărora zărim bisericile satului. De altă parte, spre miazăzi, vedem strălucind în rațele aurii ale soarelui turnurile măreței cetăți a Hunedorei și mai departe, preste sate și colnice, zărim contururile uriașe ale munților Paringului și Hațegului, cu piscul binecunoscut, cu bătrânul Răzezat, pierdându-se în zarea albastră. Spre apus privirea ni se oprește de delul Uroiului, dela care în jos pe la pôlele delului nostru se estinde frumoasa vale a Mureșului, prin care serpuiesce lin și măiestriul. În apropiere se nalță în semicerc delurile păduroase, dintre cari delul pe cari stăm este împins ca un promontor puternic spre Mureș. Jos în vale, spre răsărit, imediat la pôle se estinde orașelul Deva, cu câte-va clădiri imposante, zidite în timpul mai nou.

Afară de aceste delul Devei cu impresurimea lui apropiată ne prezintă și alte lucruri de însemnătate. Fauna și flora lui are unele specii pe amfibii, insecte și plante,

cari nu se află în alte părți ale Ardealului*)

La rădăcina lui spre răsărit se află trei izvoare bogate cu apă sărată, care conține între altele carbonat de fer și magneziu, er dacă călătorul va cerceta locul dinspre miazăzi de la pôle, între del și calea ferată, se calce pe acest loc cu pietate și smerenie, căci calcă pe morminte de martiri ai libertății. Aici dorm somnul de vecie mai mulți lănceri de-ai lui Horia, căzuți în lupta, ce s'a încins la Deva între ei și nobili, luptând pentru libertate și contra asuprii tirane.

Mai amintim, că pe cóstele delului întorse spre Deva, se află un parc, cu căi frumoase (serpentine) de primblare.

Deva este un orașel, cu 4657 de locuitori, dintre cari ceva preste 2000 sunt români, er ceialaltii unguri și alte naționalități. El este centrul comitatului românesc al Hunedorei și astfel se află aici deregătorile administrative și judiciare ale comitatului, apoi mai multe instituțiuni culturale, între cari sunt de amintit: o scólă reală superiôră cu internat, preparandie de stat și scólă superiôră de fete, toate cu limba de propu-

*) Astfel sunt între altele vipera (Vipera amodytes) apoi speciile de insecte: Cicindela chiloieua, Carabus montivagus, Daptus, Knniueki, Acanthopus caraboides etc. (Veți Bielz, Siebenbürgen, ed. II Viena 1885 pag. 100.)

nere ungerescă. O însemnătate deosebită are museul „societății de istorie și arheologie din comitatul Hunedorei“ așător în Deva, care deși tiner și mic, este iogat mai cu seamă înremiscentă și monumente preistorice și romane adunate cu deosebire din comitatul Hunedorei, dar și din alte părți ale Ardealului. Între monumentele romane sunt însemnate în acest muzeu reliefele, privitoare la cultul țeității persane Mithra (Sol Invictus), cari în genere sunt foarte rare și pentru cari museul e cercetat și de savanți streini.

Românii au în Deva o scólă populară și aici se află scaunul unui protopopiat român gr.-or. de care se țin 28 de parochii și câte-va filii, cu 18,473 de credincioși.

Dintre zidurile orașelului sunt de însemnat biserica reformată, o zidire veche de pe timpul Huniadescilor; castelul principelui B-thlen, (magna curia) așător la pôlele delului cetății, și zidit în stil renaissance, apoi dintre cele mai nôiue: prefectura (casa comitatensă), un edificiu imposant în stil renaissance german, redutul orașenc, zidurile scólelor ș. a.

(Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă, în 15 Decembrie, n. 1894.
Viena: 29 3 79 56 18
Timișora: 57 52 73 7 28

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobrie 1894.

Budapesta — Predeal											
Tren de persoane	Tren accelerat	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren accelerat	Tr. de persoane	Tren accelerat	Tren de persoane	Tren accelerat	Tren de persoane		
10.—	8.05	—	—	2.15	pl. Viena	sos.	3.—	1.55	1.55	7.20	6.25
8.25	2.10	2.50	6.—	9.15	Budapesta	↑	5.50	7.25	7.—	1.50	8.1.
11.24	4.07	6.23	9.05	11.12	Szolnok	↑	2.30	5.23	3.50	11.46	4.55
1.35	5.46	9.29	11.33	12.50	P. Ladány	↑	12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3.46	7.08	—	1.50	2.12	sos. Oradea-mare	pl.	—	2.25	11.04	8.43	12.23
4.—	7.15	12.05	2.24	2.19	pl.	sos.	—	2.18	10.44	8.38	11.41
4.39	7.43	1.02	3.03	2.49	Mező Telegd	↑	—	1.52	10.07	8.13	11.07
5.22	8.18	2.14	3.46	3.24	Rév	↑	—	1.26	9.30	7.47	10.32
5.45	—	2.50	4.07	—	Bratca	↑	—	—	9.10	—	10.13
6.34	9.07	3.54	4.53	4.17	Ciucia	↑	5.40	12.47	8.31	7.08	9.41
7.18	9.37	4.53	5.32	4.50	Huedin	↑	4.52	12.17	7.53	6.39	9.02
8.05	—	6.13	6.24	—	Ghirbău	↑	2.55	—	6.53	—	8.05
8.32	10.37	7.03	6.59	5.55	sos. Cluș.	pl.	2.—	11.01	6.14	5.25	7.30
8.49	11.10	—	8.40	6.11	pl.	sos.	—	10.45	5.45	4.48	6.47
9.06	11.32	—	9.08	6.27	Apahida	↑	—	—	5.18	4.23	6.29
10.08	12.50	—	10.40	7.27	Ghiriș	↑	—	—	3.53	3.—	5.21
10.37	1.25	—	11.25	7.50	Cucerdea	↑	—	9.23	3.06	2.20	4.47
10.59	1.43	—	11.54	—	Ujóra	↑	—	8.53	2.48	2.—	4.31
11.07	1.52	—	12.04	—	Vințul-de-sus	↑	—	—	2.40	1.51	4.25
11.31	2.18	—	12.34	8.17	Aiud	↑	—	8.23	2.11	1.23	4.04
11.48	2.40	—	1.—	8.33	sos. Teiuș.	pl.	—	8.06	1.45	12.54	3.42
12.25	—	—	1.40	8.38	pl.	sos.	—	7.59	1.10	—	2.49
12.50	—	—	2.17	—	Crăciunel	↑	—	—	12.39	—	2.27
1.04	—	—	2.35	9.09	Blaș	↑	—	7.30	12.24	—	2.13
1.35	—	—	3.14	—	Micăsasa	↑	—	—	11.48	—	1.39
1.50	—	—	3.34	9.42	sos. Copșa-mică	pl.	—	6.56	11.29	—	1.18
2.13	—	—	3.49	9.44	pl.	sos.	—	6.54	11.14	—	1.01
2.32	—	—	4.11	9.59	Mediaș	↑	—	6.41	10.55	—	12.46
3.04	—	—	4.48	10.22	Elisabetopole	↑	—	6.20	10.21	—	12.16
3.39	—	—	5.27	10.51	Sighișora	↑	—	5.53	9.42	—	11.39
4.01	—	—	6.10	11.12	Hașfalău	↑	—	5.33	9.13	—	11.17
5.26	—	—	7.50	12.26	Homorod	↑	—	4.27	7.45	—	10.02
6.08	—	—	8.30	12.58	Ăgostonfalva	↑	—	3.53	7.01	—	9.22
6.40	—	—	9.03	1.15	Apașa	↑	—	3.37	6.35	—	8.57
7.16	—	—	9.33	1.34	Feldioara	↑	—	3.16	5.58	—	8.23
8.—	—	—	10.25	2.09	sos. Brașov	pl.	—	2.45	5.08	—	7.43
—	11.—	—	—	2.19	pl.	sos.	—	7.0	2.18	—	10.37
—	12.26	—	—	3.01	Timiș	↑	—	6.—	1.42	—	9.57
—	1.11	—	—	3.31	Predeal	↑	—	5.—	1.12	—	9.30
—	8.45	—	—	9.15	sos. București	pl.	—	7.45	—	4.40	8.50

Budapesta — Arad — Teiuș									
Tren miest	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren accelerat	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren de persoane	Tren miest
—	—	—	—	—	pl. Viena	sos.	—	—	—
—	—	8.05	1.55	10.—	Budapesta	↑	7.35	1.20	6.30
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37	Szolnok	↑	4.18	11.15	2.45
9.10	8.42	3.55	6.55	6.10	sos. Arad	pl.	11.30	8.20	9.45
—	—	—	—	—	pl.	sos.	11.—	8.10	8.55
2.30	—	4.30	7.05	6.35	Glogovaț	↑	10.48	—	8.44
2.44	—	4.42	—	6.46	Györök	↑	10.25	—	8.20
3.15	—	5.03	—	7.07	Pauliș	↑	10.11	—	8.08
3.32	—	5.14	—	7.18	Radna-Lipova	↑	9.58	7.29	7.56
3.58	—	5.32	7.50	7.35	Conop	↑	9.25	—	7.24
4.30	—	5.56	—	7.58	Bérvava	↑	9.09	—	7.07
4.50	—	6.12	—	8.14	Soborșin	↑	8.21	6.33	6.26
5.40	—	7.—	8.51	8.56	Zam	↑	7.45	6.07	5.49
—	—	7.28	9.10	9.24	Gurasada	↑	7.18	—	5.19
—	—	7.54	—	9.50	Ilia	↑	7.08	5.44	5.08
—	—	8.10	9.34	10.06	Branicica	↑	6.44	—	4.42
—	—	8.28	—	10.24	Deva	↑	6.20	5.17	4.18
—	4.47	8.54	10.—	10.50	Simeria (Piski)	↑	6.05	5.05	3.59
—	5.04	9.08	10.11	11.04	Orăștia	↑	5.09	4.40	3.18
—	6.10	10.06	10.37	11.43	Șibot	↑	4.44	—	2.56
—	6.39	10.29	—	12.06	Vințul de jos	↑	4.22	—	2.32
—	7.11	10.53	—	12.30	Alba-Iulia	↑	4.04	3.59	2.14
—	7.28	11.07	11.17	12.44	sos. Teiuș	pl.	3.19	3.36	1.35
—	8.1.	11.54	11.40	1.20	—	—	—	—	8.11

Budapesta, gara de vest — Orșova — Verciorova									
Orient. Espres	Tren de persoane	Tren accelerat	Tren de persoane	Tren mixt	Tren de persoane	Tren de persoane	Orient. Espres	Tren accelerat	Tren de persoane
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl. Viena	sos.	5.50	—	7.20
Vineri	—	—	—	—	Budapesta	↑	6.30	10.20	2.10
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	sos. Timișora	pl.	9.20	—	8.55
6.39	5.25	7.54	4.59	—	pl.	sos.	8.28	7.13	8.49
6.47	6.15	8.02	5.52	—	Caransebeș	↑	5.39	4.05	—
—	9.33	10.25	9.10	—	Băile Herculane	↑	3.02	—	4.35
11.05	—	12.28	11.47	—	Verciorova	↑	1.—	—	3.40
11.45	—	1.20	1.19	—	București	↑	11.25	—	7.10
10.55	—	11.40	6.25	—	—	—	—	—	5.50

Cucerdea — Oșorheiu — Reg. săs.									
—	2.25	8.10	3.11	8.58	Cucerdea	↑	7.41	2.36	8.31
—	3.14	8.51	3.52	9.39	Ludoș	↑	7.03	1.58	7.43
—	5.07	10.27	5.26	11.11	Oșorheiu	↑	5.30	12.25	5.50
—	5.50	10.42	5.36	—	Reghinul-săs.	↑	5.18	9.35	5.05
—	7.25	12.15	7.15	—	—	—	3.50	8.—	3.22

Simeria (Piski) — Hunedóra									
Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt	Tren de povară	Tren mixt
6.15	11.35	4.25	9.43	—	Simeria	↑	5.25	10.25	3.10
6.38	11.54	4.48	10.01	—	Cerna	↑	5.09	10.05	2.54
7.13	12.20	5.23	10.25	—	Hunedóra	↑	4.45	9.38	2.30

Brașov — Chezdi-Oșorheiu									
4.50	8.50	—	3.10	Brașov	↑	8.19	1.50	—	7.20
5.36	9.33	—	3.43	Prejmăr	↑	7.41	1.20	—	6.42
6.49	10.46	—	4.35	Sepși-S.-Georgiu	↑	6.35	12.29	—	5.6
8.33	12.40	—	5.55	Covasna	↑	4.55	11.13	—	